

(The National Interest, 26.01.2009)

Једна од ствари коју председник Обама ових дана открива и коју ће наставити да открива у следећих пар недеља јесте јаз између осмишљавања једне политике и њеног спровођења. Речима бившег помоћника саветника за националну безбедност, Роберта Блаквела, изнетим пре четири године на истим овим страницама: „У вођењу политике, бела кућа може да изрази своје жеље кроз концепте, али оне онда морају бити преведене на конкретне политике. Спровођење је сироче испипавања јавне политике“.

Обама је назначио амбициозну агенду за Авганистан. Проблем је међутим то што ниједан проблем не иде сам. Узмимо само две компликације у вези са Авганистаном.

Наша жеља је да охрабriamo економски раст и развој у тој земљи. У четвртак су авганистански председник Хамид Карзаи и индијски министар спољних послова Пранаб Мухерџи званично отворили нови аутопут који повезује авганистански град Деларам у југозападној провинцији Нимроз са иранским пограничним градом Зарањ, који је пак повезан са индијском луком Чабакхар. Индија планира да ову нову комуникацијску везу користи за трговину са Авганистаном (и даље, са централном Азијом). Ово истовремено представља благодат и за авганистанску економију. Нема сумње, ради се о плусу за стратегију стабилизације Авганистана – али и то има цену: кораци које предузима Индија умањују напоре САД да економски изолује Иран и да на њега изврши притисак у вези са нуклеарним програмом и подршком коју пружа тероризму. Насупрот томе, било какво америчко интервенисање у смислу затварања ове луке и путне везе имали би погубни економски утицај на Авганистан и закомпликовали би напоре да се задобије локално становништво науштрб екстремистичких елемената.

Жеља нам је такође да распоредимо додатне војне снаге у овој земљи. Ипак, главна рута за набавке за снаге САД и НАТО пролази кроз Пакистан и остаје и даље подложна нападима и прекидима у снабдевању. Истог дана када су Карзаи и Мухерџи пресецали

врпцу на новом Деларам-Зарањ аутопуту (који САД нису у позицији да користе као алтернативну руту), руски амбасадор при НАТО, Дмитриј Рогозин, изнео је на сто начела могућег договора: ако НАТО пристане да поново успостави пуне односе са Русијом који су прекинути након рата на Кавказу у јесен 2008. године, Русија ће омогућити 'пун транспорт' не-војног НАТО терета преко руске територије у централну Азију и одатле у Авганистан. Нешто осетљивије питање, које се тиче транзита војне опреме, такође би се могло наћи на столу. Па ипак, да ли је то корак који би нова администрација могла да предузме – нарочито након скорашњег кошкања Русије са Грузијом и Украјином?

Клопка коју нови председник мора да избегне је да унапред претпостави да ће Иран или Русија изаћи у сусрет Вашингтону по питању Авганистана због тога што га наши експерти убеђују да је „то и у њиховом интересу“– зато што креирање онакве ситуације у земљи са којом могу да живе Техеран и Москва није истозначно са успехом како га дефинишу САД.

Рекао би човек, на основу његових изјава о важности Авганистана, да ће рачуница за подизање шанси за успех довести Обаму и његов тим до тога да игноришу чињеницу да Авганистан користи Иран као свој вентил према свету (као и подршку коју сама Индија даје том пројекту) и да поново успоставе везу између НАТО и Русије - не као некакву награду Москви за учињене напоре, већ зато што је у служби америчких стратешких интереса да се успостави нова безбедна транспортна рута ка Авганистану. Али једнаке су шансе да оно прво постане блокада на путу, а оно друго да буде одуговлачено, зато што су у сукобу са неким другим циљевима политика САД према Ирану и Русији.

Тако да ћемо ускоро видети како ће председник Обама поставити приоритете спољне политике, и како ће они бити спроведени кроз државни апарат.

(Николас К. Гвоздев, старији уредник у Националном интересу, професор на студијама националне безбедности на Поморско-ратном колеџу САД. Ставови изражени у овом тексту су лично његови)